

Hoe krijgen we onze leerlingen weer 'aan'?

Handreiking bij het begeleiden van de gespreksessie

Deze gespreksleidraad is ontwikkeld voor twee dialoogsessies. Deze zijn georganiseerd door Nederlands Jeugdinstituut, Lerarencollectief, VO-raad, Regionale Kenniswerkplaats Jeugd en Gezin Centraal, Sectorraad GO, CNV, Coalitie Welbevinden, en mogelijk gemaakt door kenniscommunity NP Onderwijs.

Doelen van het gesprek:

- Erkenning en herkenning van ervaringen van onderwijsprofessionals (uitwisseling)
- Uitwisselen van contacten (verbinding leggen)
- Delen van goede voorbeelden/ oplossingen (inspiratie)
- Ophalen van de vragen, behoeften, belemmeringen en mogelijke praktijkvoorbeelden voor vervolg (vraagarticulatie)

Doelgroep

Deze gespreksleidraad kan je gebruiken om het gesprek te voeren met onderwijsprofessionals op de school. Denk bijvoorbeeld aan leraren, teamleiders, zorgcoördinatoren e.d. Bekijk eerst de video van de plenaire sessie (ong. 50 minuten) en voer dan het gesprek (ong. 40 minuten). Het gesprek kan je ook online voeren.

1. Bekijken plenaire sessie (ong. 50 minuten)

Bekijk vooraf met elkaar de plenaire sessie ter inspiratie en informatie:

<https://vimeo.com/790368763/89c430c133>

2. Starten gespreksessie (ong. 5 minuten)

Wat kan je vertellen?

- Stel jezelf voor en vraag of iedereen in de chat naam, functie en organisatie wil zetten. Eventueel, pas je naam in Zoom aan.
- Benoem de doelen van de gespreksessie: het gesprek tussen de deelnemers staat centraal. We willen faciliteren dat de deelnemers onderling kunnen uitwisselen over hun ervaringen: waar loop je tegenaan? Welke oplossingen heb je gevonden?
- En vraag van iedereen vertrouwen: er kunnen persoonlijke ervaringen gedeeld worden, ga daar vertrouwelijk mee om en deel deze niet zonder toestemming van de betrokkene.

Wat doe je?

- Zorg voor een prettige, informele sfeer waarin de uitwisseling en de ervaring van de deelnemers centraal staat.

3. Begeleiden gespreksessie (ong. 30 minuten)

Wat kan je vertellen?

- Gebruik eventueel de volgende startvragen voor de overgang van het plenaire deel naar de deelsessie:
 - Wat vond je van de plenaire sprekers? Zijn de situaties herkenbaar voor jouw school? Waarom wel/niet?
 - Zijn er nog zaken genoemd wat nog onduidelijk is of waar je nog vragen over hebt? Zo ja, welke. Zet ze in de chat, deze kunnen we dan doorspelen.

- Introduceer de twee thema's: bij de aanmelding voor de save the date hebben deelnemers actuele thema's en relevante vraagstukken doorgegeven. Uit deze inventarisatie zijn twee hoofdthema's gekomen:
 - **Thema: Concentratie en motivatie tijdens de les.** De centrale vraag is "Hoe kan ik mijn leerlingen weer laten aanhaken bij mijn lessen?" Toelichting: Leerlingen lijken niet meer "aangehaakt" te zijn tijdens de lessen. Ze vinden het moeilijk om gedurende een langere tijd, aandachtig te luisteren naar uitleg. Vervolgens hebben leerlingen er moeite mee om de opdrachten, die bij de theorie horen, te maken. Sommige leerlingen hangen over hun tafel, ze zijn moe, vinden het al veel gevraagd om de jassen uit te doen en gaan maar moeizaam aan het werk. Als docent besteed je vrij veel tijd en energie om de gang erin te krijgen.
 - **Thema: De sociale functie van de school.** De centrale vraag is hier: Hoe versterken we de sociale binding en de sociale vaardigheden van onze leerlingen? Toelichting: Onderling lijken leerlingen minder sociaal. In veel klassen ervaren docenten verschillende groepjes, die niet veel te maken hoeven te hebben met de andere groepjes. Soms zit een leerling liever even alleen, wanneer zijn of haar maatjes er even niet zijn, dan dat deze leerling naast een andere leerling gaat zitten, die niet tot het vertrouwde groepje behoort. Ook lijken leerlingen een bepaald wantrouwen/gebrek aan vertrouwen in hun docent te hebben.
- Stel voor om in deze gespreks sessie met één van deze onderwerpen te starten, waar de meeste animo voor is in de groep. Mogelijk is er voldoende tijd om ook het andere onderwerp te bevragen. Vraag de deelnemers naar welk thema hun voorkeur uitgaat, eventueel kan je 'stemmen'.

Hulpvragen bij thema motivatie-concentratie

- Welke duiding geef jij aan het gedrag?
- Mijn lesstof niet interessant?
- Leerlingen zien de zin van school niet meer in
- Leerlingen hebben geen vertrouwen meer in hun eigen kunnen.
- Mijn vaardigheden sluiten niet meer aan op wat de verschillende leerlingen nodig hebben om tot leren te komen
- Leerlingen voelen zich niet gezien en hun gedrag is ook gericht op aandacht krijgen
- Het groepsproces is onveilig en ik weet het slecht te beïnvloeden
- Andere zorgen overheersen in het leven van de leerlingen
- Leerlingen zijn overprikkeld door alle sociale media
- Welk gesprek voer je hierover met collega's?
- In lerarenkamer, vakgroep en teamvergaderingen
- N.a.v. met elkaar meekijken in de lessen (gebeurt dit?)
- Welk gesprek voer je hierover met leerlingen? Hebben zij helpende ideeën?
- Maken jullie een gezamenlijk plan in school, en duidt je het gedrag gezamenlijk? (Je interpretatie maakt uit. Heb je zelf steun nodig? Of juist je leerlingen?)
- Welke tips en tricks heb je voor anderen, wat heeft bij jou of bij jullie op school wel goed gewerkt?

Hulpvragen bij **thema sociale functie school**

- Wordt de denk- en doekracht van leerlingen benut bij het zoeken naar oplossingen?
- Wat gebeurt er tijdens schooltijd al t.a.v.
- Versterking mentoraat
- Groepsuitjes
- Sport-spel
- Samen van betekenis zijn voor anderen
- Buddy's van leerlingen uit verschillende leerjaren
- Meer afwisseling in de schooldag (bewegen-zitten)
- Etc.
- Benutten we de school ook buiten schooltijd als plek om met anderen te verkeren?
- Cultuur, sport, natuuractiviteiten van partners uit wijk of gemeente
- Inzet op vrijwilligerswerk (bijv. samen voor de voedselbank)
- Etc.
- Is er voldoende ruimte en steun beschikbaar voor leerlingen die niet lekker in hun vel zitten?
 - En sluit de steun aan bij de wensen van leerlingen?

Wat doe je?

- Zorg dat iedereen aan bod komt, als er een paar mensen zijn die veel aan het woord zijn, vraag dan specifiek om reactie van de anderen
- Modereer het gesprek: geef mensen de ruimte om te spreken, zorg dat je de online handjes in de gaten houdt. Vraag door:
 - Kun je daar een voorbeeld van geven?
 - Hoe zie je dat terug in de school?
 - Is dit herkenbaar voor anderen?
- Noteer interessante bevindingen (bijvoorbeeld op een flap)
- Zorg dat het gesprek wel gaat over wat er op school gebeurt, dat het niet te 'hoog over' is. Deze hulpzinnen kan je gebruiken:
 - Hoe kunnen we dit weer even terug brengen naar de praktijk? Alhoewel belangrijk om de maatschappelijke invloed niet te vergeten, hoe kunnen we dat weer vertalen naar de praktijk?
 - Welke concrete voorbeelden zie je hiervan terug in de praktijk?

4. Afronding (ong. 5 minuten)

Wat kan je vertellen?

- Bedank iedereen voor hun bijdragen. Benadruk nog even het vertrouwelijke gehalte, deel niet de ervaringen van anderen zonder toestemming.
- Geef aan wat je met de input van de deelnemers doet, hoe jullie hier als school (gezamenlijk) mee verder willen.
- Als er al concrete ideeën zijn ontstaan, is het mooi om te kijken of het mogelijk is om al concrete afspraken voor vervolg te maken.